

Услугата „лична помощ“ в Естония

Услугата „лична помощ“ в Естония

Маргит Розентал
Младежки клуб
„Хандикап“

Този проект
се финансира
от
**ЕВРОПЕЙСКИЯ
СЪЮЗ**

„Програма Европа“ е инициатива на Европейската комисия, която подкрепя процеса на присъединяването на България към Европейския съюз, като допринася за подобряване на познанията и разбирането на Европейския съюз, процеса на европейска интеграция и воденето на преговори за членство. За тази цел Програмата предоставя финансова подкрепа за проекти на граждански организации, местни власти и образователни институции в България.

Този документ е изготвен с финансовата помощ на Европейската комисия. Изложението в него възгледите са на „Център за независим живот – София“ и по никакъв начин не отразяват официалната позиция на Европейската комисия.

**Услугата
„лична помощ“
в Естония**
Първо издание

- © Маргит Розентал,
автор
- © Теодор Младенов,
преводач
- © Валентина
Воденичарова,
редактор
- © Център за
независим живот,
издател

София 1000
ул. „Екзарх Йосиф“ 60
ет. 1, ап. 1

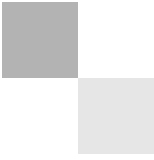
телефони:
02 983 31 17
02 983 34 80
02 983 22 61
02 983 25 15

e-mail: cil@cil-bg.org
www.cil-bg.org

Проектът се
изпълнява от
**Център за
независим живот –
София.**

Съдържание

Обща информация	5
Същност на личната помощ	7
Предоставяне на услугата	8
Процедура за предоставяне на лична помощ	9
Характеристики на клиентите	10
Затруднения	10
Заключение	12

Обща информация

Повечето хора с увреждания се нуждаят от съдействие в ежедневието. Ако при оказването на такава подкрепа водеща роля имат роднините и приятелите, за човека става трудно да взема самостоятелни решения и да води независим живот. Услугата „лична помощ“ подпомага независимостта на хората със специални потребности.

Личната помощ е възникнала благодарение на движението за независим живот. „Стандартните правила за равнопоставеност и равни шансове за хората с увреждания“, към които естонското правителство се присъединява през 1995 г., заявяват, че държавата и общините са длъжни да осигуряват подкрепящи услуги. Тези услуги трябва да бъдат организирани така, че клиентите да участват активно в тяхното планиране и предоставяне. Една от тях е и личната помощ.

Според Закона за общественото осигуряване общините са длъжни да предоставят лична помощ в случай на нужда. Но и до момента в повечето общини тази услуга не е достъпна. Една от причините е, че социалните работници и клиентите не познават схемата. От друга страна, липсата на специално финансиране също е важен фактор – това кара властите да пренебрегват услугата. И досега осигуряването на лична помощ

гуряването на лична помощ става предимно по инициатива на неправителствени организации (НПО) на хора с увреждания.

За първи път (в Естония – б. пр.) лична помощ се предоставя през 1995 г. в Талин в рамките на пилотен проект, финансиран от Министерството на социалните дейности. През 1997 г. проектът е подновен от естонския Център за независим живот. В Тарту услугата е достъпна от 1999 г., когато Младежкия клуб „Хандикап“ стартира свой проект, финансиран от общината.

През 2003 г. държавата официално приема определението за „лична помощ“, предложено от „Хандикап“. Очаква се през 2006 г. да влезе в сила новият Закон за общественото осигуряване, който ще съдържа описание на услугата.

Същност

на личната помощ

Определение: *Личният асистент е наемен работник, който подпомага физически човека с увреждане (клиента) в ежедневните дейности, за които клиентът се нуждае от помощта на друг човек поради своето увреждане. В своите действия личният асистент се ръководи от специалните нужди и наставленията на клиента.*

Целта на личната помощ е да даде равни възможности за участие в общественния живот на хората с увреждания. Основните задачи на асистента са да подпомага клиента при:

- придвижване;
- къпане, подгържане на лична хигиена, обличане;
- специфични дейности като четене, писане и общуване.

Конкретните задължения и работното време се определят от клиента и се вписват в договора. Клиентът отговаря за обучението и управлението на своя асистент. Само в изключителни случаи услугата може да се планира от трети човек – например, ако клиентът не е в състояние да го прави заради възрастта си.

Предоставяне на услугата

В повечето случаи личната помощ се предоставя от НПО. Услугата се финансира от общините и до 2001 г. се организира на проектен принцип, но след това някои общини започват да сключват договори с доставчиците с продължителност до 3 години. В градовете предоставянето на услугата обикновено се делегира на НПО, но в по-малките населени места е възможно общината сама да поеме нейното осигуряване. И тъй като общината финансира личната помощ, тя решава и какъв ще бъде обхватът на услугата.

В Тарту общината финансира НПО за предоставяне на услугата. През 1998 г. група хора с тежки увреждания кандидатстват за лична помощ, позовавайки се на Закона за общественото осигуряване. След дълги преговори общината решава да осигури лична помощ, ако Младежкият клуб „Хандикап“ се заеме с предоставянето на услугата. Така от 1999 г. „Хандикап“ започва да осигурява лична помощ в Тарту. През тази и следващата година общината подкрепя два едногодишни проекта. От 2001 г. градският съвет започва провеждането на публичен конкурс за финансиране на най-доброто предложение. Всеки кандидат трябва да опише схема за админи-

стриране на услугата, да формулира бюджет и да фиксира цена на услугата за час / година. Общината финансира най-евтиното и най-качествено предложение. Досега конкурсът се печели от клуб „Хандикап“.

Като доставчик на лична помощ, „Хандикап“ се свързва с потенциалните клиенти, при нужда им помага да си намерят асистент, сключва договори с клиентите и асистентите, води счетоводството и плаща възнагражденията. Младежкия клуб е сключил договор с общината, в който се уточнява, че общината превежда финансовите средства всеки месец на основата на доклади и отчетни документи, представени от клуба.

Процедура за предоставяне на лична помощ

- Човекът с увреждане кандидатства за услугата пред своя социален работник.
- Клиентът попълва специален формуляр, за да уточни потребностите си.
- Формулярът се разглежда от комисия, състояща се от социален работник и представител на организация на хора с увреждания.
- Комисията решава какъв брой асистентски часове ще бъде отпуснат според степента на увреждането и плана за рехабилитация.

- Клиентът сам избира своя асистент; при нужда доставчикът на услугата може да окаже съдействие.
- Доставчикът представя същността на услугата пред асистента.
- Конкретните задачи се определят от потребителя.
- Доставчикът, клиентът и асистентът подписват договор.
- Клиентът следи часовете, изработени от асистента, и ежесечно се отчита пред доставчика.
- Асистентът всеки месец взема заплата, размерът на която се определя според отчета на клиента.
- Възможно е клиентът самостоятелно да осигури част от средствата.

Характеристики на клиентите

Опитът на Младежки клуб „Хандикап“ показва, че сред клиентите няма тежкочестство. Средната възраст е 35 години. Повечето от хората са ученици или работещи.

Затруднения

1. За гоставчика:

- липса на ефективно законодателство;
- липса на споделено разбиране за целите на услугата и принципите на предоставянето ѝ;
- липса на финансови средства, определени специално за тази услуга от държавата;
- липса на информация за потребностите;
- слаба връзка с останалите услуги.

2. За клиента:

- липса на ефективно законодателство;
- липса на устойчивост в предоставянето на услугата;
- липса на информация;
- недостатъчен брой на асистентските часове;
- ниска мотивация на асистентите;
- слабо сътрудничество между общините.

3. За финансиращата структура

- липса на ефективно законодателство;
- липса на установени принципи за финансиране.

Заклучение

1. Личната помощ е възникнала благодарение на усилията на хората с увреждания и техните организации.
2. Услугата е по-достъпна в градовете, отколкото в малките населени места.
3. Държавата е приела определението на услугата, но често не се съобразява с него. Законодателството е прекалено неефективно. През 2006 г. ще влезе в сила нов закон.
4. В момента държавата уточнява механизма за измерване на потребностите от лична помощ. Това отново се прави в сътрудничество с организациите на хората с увреждания.
5. Целта е личната помощ да стане достъпна за хората от цялата страна. В по-глобален план, услугата трябва да се предоставя във всички страни-членки на Европейския съюз.

